

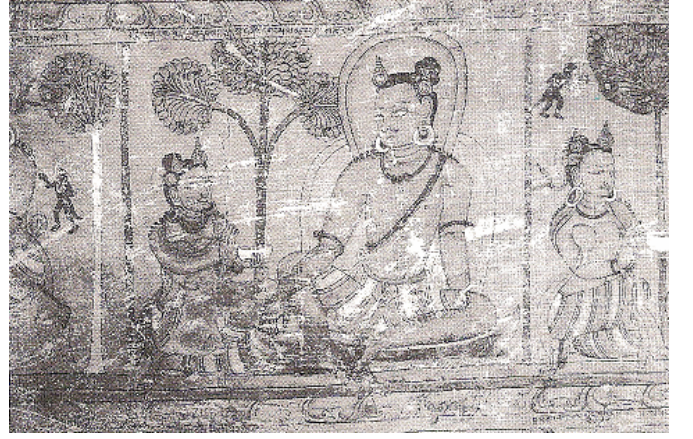
“Your Opinion” थ्व पेज छिगु, छःपिनिगु बिचाः प्वंकेगु, प्रतिक्रिया यायगु थाय खः। भास शुद्धीकरण व ब्वने अःपुङ्केतः मागु सम्पादन थनँ जुड़ :- सम्पादक, झीगु ईमेलः nifj@hotmail.co.jp

जिं थ्व च्वसु च्वयाःया लक्ष नेवाः सभ्यताया लिधंसा छु धका थुङ्केत खः। नापँ नेवाःत बौद्ध धर्म व हिन्दु धर्मया प्रभावे वये न्हयवः, च्वक्खःगु प्राकृतिक प्राणी मनूया रूपे नेवाःतयेगु गुण छु धकाः थुङ्केया नितिनं खः। नेपाले थौं कन्हें, राजनीतिक हिउपा वया खालि झीथाये झी जुजु प्रति जक अविश्वासया भाव अभिव्यक्त जुया च्वंगु मखु। झी जनता जनताया दश्वीनं वःवैतः शंकाया द्रष्टिकोणं स्वयेगु जुया वया च्वंगु दु। थ्व लक्षणला देःयातनं जनतातयेतनं बाँलाःगुला पक्का हे मखु। थ्व समस्यां बचे जुड़त झी जनजाति पतिकँया मनूतयेसं थःथःपिनिगु गुण अवगुण सकसिनं न्हयःने ब्वयेहये माःगु आवश्यक जुड़ धुंकल। झीथाये नेपाले जाति जातिया दश्वी थःथःगु बिचाः कालबिल यायेगु प्रधानं जःग काःगु खनेमदुनिथें च्वं। थुकीया तसकं आवश्यकता जुड़धुंकुगु दु। थ्व हे खँयात ध्यान बिचा छुँ भति जूसौं, जिं थःगु जाति नेवाःतयेगु गुणयात न्हयःने तयेगु कुतःयाना च्वना।

जि नेवाः खः। जि नेवाः जूगुलिं जिं नेवाःया बारे छुँ भतिचा स्यू। तर जिं स्यूगु खँ नेवाःजाति सकसितं लागुजुड़ धकाःला बिचाः पक्का नं मयाना। छम्ह मनूनं दक्को खँ सीके फड़ धइगु खँ जुड़नं मखु। सीकेनं फड़मखु। मनू धइम्हसिनं कुचा कुचाया रूपं जकहे ज्ञान कायेफड़। उकें छम्ह मनूनं मने तयातःगु खँ सकसिथाये न्हयःने प्वंकेमाः। थःगु बिचाः मेपित इनानं बीमाः थःके मदुगु बिचाः मेपिनि पाखें न्यनेनं माः। ज्ञानया कालबिल जुल धाःसा जक ज्ञान बढे जुड़। अले छम्ह मनूनं मेम्ह मनूयात मनं दुनेनिसें म्हसिके फड़। छम्ह मेम्हसित म्हसिके धइगुहे मनूया नितिं तःधंगु उपलब्धि जुड़। न्हयाइपुक म्वाना वनेगु लँ नं थ्व हे खः। थ्वहे खँ मने तया थ्व च्वसु च्वयाःगु जुल।

नेवाःतयेगु थःपिनिगु जीवन शैली

नेवाःते थःपिनिगु जीवन शैली दु। नेवाःतयेगु जीवन शैली अन्तर्राष्ट्रीय स्तर कथं स्वःसां सकसितं लागुजुड़गु जीवन शैली खः। नेवाःतयेगु जीवन शैली नेपाले दुने अल्पमत जुड़फु तर संसारया सतहले अल्पमत मजू।

वंगु मार्च महिनाय, मुस्तांगे लुया वःगु, नेवाःतयेगु ल्हातं च्वयातःगु धागु, १२सःदँया अंगःपौभा। Courtesy: Japan Times May 7, 2007

तर थौंकन्हे अफसोचया खं नेवाःतयेसं नेवाःतयेगु जीवन शैलीयात बाँलाक्क अभिव्यक्तयाये मफुनि। नेवाःतयेसं अभिव्यक्तहे यानाहे क्यःसां इमान्दारपुर्वक थ्व खँ खःका धकाः नालाकाइपिनं नेपाले म्होःहे तिति।

अथेसा नेवाःतयेगु जीवन शैली धइगु छुले? नेवाःतयेगु जीवन शैली खः, मिहेनत यायेगु। थःम्हसिया तुति थःम्हहेचुइगु। कतःयात दुखःमब्युसे, थःम्हँ मिहेनत यानाः जीवन हनां वनेगु मनंतुनिपिं मनूत खः नेवाःत। उकें थःगु जीवन हनेत आर्थिक श्रोतनं थःम्हहे कमायेयाये धइगु दृढता बल्लाःपिं जाति खः नेवाःत। थ्व हे कारणं नेवाःतयेसं न्हापांसिं थीथी ज्यायात न्हूदयेके यानाः वःगु खनेदु। थुके दुनें बुज्याया खँला धयाच्वने माःगु खँ मखुत। बुज्या बाहेक न्हापांसिं कोराःकापः, सुतिकापःया घरेलु उद्योग, सिजः, ली थलबल, चाया थलबल, लुं, वहः, ज्वाहारात, धातु मुर्तिकला, बुज्या ज्याभः, आयुर्वेदिक वासः ईत्यादिया घरेलु उद्योग चायेकाः चीजबीजत दयेका नेवाःतयेत जक मखुसे मेमेगु नेपाःया जनजातितयेत, जःला-खःलादेसे च्वंपिन्तनं, थीथी चीजबीजत दयेकाबिया ग्वाहालि यानाः नेवाःतयेसं जीवन हनां वल (शाक्य, पुलापिं नेवाःतः म्हसीके, NIFJ होमपेज)। नापनापँ ब्यापार नं यानाःवल। नेवाः बनेज्यायाइपिं ब्यापारी तयेसं न्हापांसिं नेपाले दुने जक लिमकुंसे सँदेः (तिब्बत), हिन्दुस्थान तकनं पिहां वनाः बनेज्या यानाः वया च्वंगुदु

नेवा: लजगामिते दुने नेपाले ज्या मदुसा, ज्यानया पर्वाहे मयासे हिमाल पारयानां सँदे:तक वनां परिश्रमयाना: थ:गु तुति थ:म्हँहे चुइगु धइगु दर्शनया इतिहासयात न्ह्याका वल। उदाहरणयालागी, जिँ कया:तयागु अन्तवार्ताया छुँ अंशत थ्व च्वसूया दुने उखे थुखे न्यथनाँ च्वना।

मि: बा चाहिँ अनं जिमि मां बिहायाना: अं जिपिं मस्त दच्छि दच्छि दुपिं त्व:ता वंगु धाइका। ---जिमि केहँ जंकु जक याना: वंगु धाइका हला ---जिमि बानं ल्हासाये बिज्यानां अनं लिहां व:म्ह सीगुका, जिपिं चिचिधकचाबले।--- (अन्तवार्ताया छगु अंश)

नेवा:तेय दुने बनेज्यायाइपिं बंजा:त जक जल:खल: देसे ब्यापार यायेत वनेगु याना:व:गु मखु। नेवा: लजागामितनं, बनेज्यायाइपिं बंजा:तलिसे धेंधेंबल्लायाना: जल:खल: देसे वनां ज्या याना: वल। नेवा:लजगामि तयेके पुलांगु तकनिकिदु। नेवा:तयेसं लुं, वह:, सिज:यागु मसि दयेके स:। थुपिं, सँदेसे बौद्ध धर्मया सफू च्वयेगु ज्याये, द्य:या ख्वा:च्वयेगु ज्याये, पौभा: च्वयेगु ज्या मदयेकं मगा:। नेवा:त लुं, वह:, ज्वाहारातया ज्यानं याये स:। उकेँ नेवा:त सँदेस जक मखुसे, सिक्किम, भुटान तककनँ थ्यँ।

दि: निम्ह मनु, पाजु छम्ह अले मेम्ह छम्ह ब्वनाँ यंकागुका। अले जिचाहिँ ---पुनाखाय (भुटानया छगु शहरया नां) तक यंकल।---थायेबले जि चाहिँ लक्की का। छायेथा:सा भगवानं नवानाँ बिज्यागु सफू लुँ च्वकेत जिँ मनूयंका शुरु यायेगु थ्व हे, अहो डिस ईज गोल्डेन। (अन्तवार्ताया छगु अंश)

आ:थौकन्हैया नेपा:या दुने लागु हिमालीभेक, तिब्बत बौद्ध धर्म प्रचारजुया च्वंगु थाये मुस्तांग जुल, मुस्तांग नापनापं लागु दुर्गम थासे तकनं वनां, चाया मुर्ति दयेकेगु ज्यायाना वल।

ह: अले व चां, थ्व गांमे व तिब्बतनतयेगु गांमेनं व द्य: दिईत फुकक अयागु चां दयेकीगु। अले आपायाना: झी सिमानां जोडे---जुगुथाये जुल। आपा द्य:दिई दयेकेतनं---थुमित यंकिगुका। थुमि स्वयां न्हय वना: च्वपिं यक्को दुगु जुया च्वनं। अनं गुम्बा---शाक्य तेसँ दयेका त:गु दु। यक्को सामानत दु। (अन्तवार्ताया छगु अंश)

अंगले पौभाचित्र च्वयेगु ज्या याना: नेवा:लजगामि तयेसं थ:पिनिगु ज्यायाना:नयेगु थायेयात फतलिंफतले तचला याना:वल। हालसाले मुस्तांगे नेवा:तयेगु ल्हातं च्वयात:गु १२स:दँया अंग-पौभा चित्र लुया व:गु दु। (जापानटाइम्स 2007 मे 7 तारीखे पिहां व:गु फोटो स्वया दिसँ, इकान्तिपुर पत्रिकाये मे 7 तारीखे थ्व

लुया वगु चित्रया बारे थथे च्वयातल

“Mustang caves excite archaeologists. These findings underscore the richness of the Tibetan Buddhist religious tradition of this area stretching back nearly a millennium as well as the artistic beauty and wide geographical reach of Newari Artists’ Reuters quoted an American explorer Broughton Coburn as saying.”

थथे नेवा:ते तापा बाज्यापिन्सं तापाक्क तापाक्क वनां थ:गु हिच:ति हायेका कमायेयाना: ह:गु लुं वह: छेँ मिस्तयेत तिसा-तासा दयेके बिया खुसियाना: थकल। थ:पिनिगु स्वंगु शहर नं बांलाक सजिसजाउ याना:थकल। थ्व नेवा:तयेगु इतिहासयात दुनुगुलं निसँ थुइकुम्ह नेपा:या नाँदँम्ह चिनाखँमि लक्ष्मी प्रसाद देवकोटा (1909-1959) ख:। वयकलं ध्येबा कमायेयायेत परिवार त्व:ता ल्हासा वनां, नेपाले लिहाँवबले थ: य:म्ह कलानं थ्व संसारयातहे त्व:ता वनेधुंकुगु तसकं नुग:मछिगु नेवा:कायेमचाया मनया खँयात कया खेयेभासं मुनां-मदन धइगु शिर्षके १९९२ साले चिनाखँ च्वया पिथना अप्व: नेपा:मितयेगु मनयात त्याकाकइदिल(योशिजाकि काजुमि, चिब्बेतोनि ताबिदात्सु ओतोको तो नेपारुनि नोकोसारेरु ओन्ना, तो:यो:गाकु केन्व्यू नं ३९, पे. ३३३)।

नेवा:त मिहेनत याना: ल्येंगु ध्येबा परलोकयातनं लँदयेकेगु स्वइपिं जाति नं ख:। थ्व हे नीखं, लिपि-धिपि नेवा:जातिया दुने दक्कोसितं लागु जुया च्वंगु दु। थथेहे जुया नेवा:तयेगु थायेबाये, नेवा:जुजुपिं च्वनीगु लायकू निसँ कया साधारण मनूत च्वनीगु चुक-चुके, बहा-बहीलये चिचाग्व:गु चैत्य, मुर्तित चाहे बौद्ध धर्मया जुइमा चाहे हिन्दुधर्मया, अज्या:गु धार्मिक कला-सम्पदां जाया च्वंगु दु। नेवा:त थ्व लोक नापनापं परलोकया बारे न्ह्याबलें बिचा:याना:च्वनिपिं जुगुलिं नेवा:तयेगु स्वभाव याउंसे च्वं। हारां मजू। कतयात नुगलये स्याक्क खँल्हायेगु पह:नं मदु। नेवा:त तसकं मिलनसार जु। नेवा:तये पुचले नियम-कानूननं बांलाक लागु जू। माओवादित व दे:या दथ्वी गृहयुद्धजुयाच्वंगु पुलांगु स्वंगु शहरे दुने अमन-चयेन स्वयेगु दुगुनं थ्वहे हुनि ख:।

नेवा:त बौद्ध, हिन्दु जक मखु प्रकृतिवादिनं ख:

नेवा:तयेगु मने वइगु खं न्हापां धर्मकर्म मखुसे मिहेनेत ख:। मिहेनेत धुंका तिनिं नेवा:तयेगु मने मेमेगु ज्याखंत वइ। नेवा:तयेसं न्हापां मिहेनेत याइ, थ्व लोकयात मदयेकंमगा:गु चीजवीजयात पुरे यायेत स्वइ। अले उकेँ

ल्यं दःसा परलोकयु बारे बिचाःयाइ। थथे छायेधाःसा नेवाःतयेके धर्मया सिद्धान्त दुहां वये न्हयवयागु प्राकृतिक मनूया लक्षणत आतकनं नेवाःतयेगु न्हियान्हिथंया चर्याये आधारभूत चाँयारूपे बाँलाक्क ल्यनाँ च्वंगु दनि। श्व खँ प्रमाणयायेत नेवाःतयेगु न्हियान्हिथंया जीवनया घःचाः छक क्वथीक स्वलधाःसा छलंग जुइ। गथेकि नेवाःतयेसं थःपिं धर्मावलम्बी जुसां धर्मया हिसाबं खासयानाः हिन्दुधर्मया हिसाबं अपवित्रमह जन्तु धायेगु यानाःतःमह म्येया लानं शंका भ्याभतिहे मयासे न्हापां निसें नयेगु चलन यानाःवया च्वंगु दु। मिहेनतयानाःनइपिं जात जुगुलिं त्यानुगु लंकेत नेवाःतयेसं थःपिं जूनं गाक्क म्हितेगु यानाः वयाच्वंगु दु (चीनया तांग वंशया इतिहासे नेपाःया विवरणे, नेवाःत तसकं जूम्हितेमाःपिं धका उल्लेख यानाःतःगु दु। (शाक्य, पुलापिं नेवाःमहसीके, NIFJ होमपेज)। छेया जहानपिंहे लोमंक, जू म्हितेगुलि दुबे जुइपिं मनूतनं नेवाःतहे खः। उकें नेवाःतयेके जू म्हितेगु चीजया बानातनं तःगु मछि खनें दु। तास म्हितेगु, पचीस व्हायेगु, कौव्हायेगु, पांयेचा व्हायेगु, भाःम्हितेगु जुल। लिपाला चाईनिज तयेगु माज्यां तकनं नेवाःतयेसं म्हितेगु बानि यानाः हल।

सः पासापिं नापं अले ---चाईनिज ढांचान्तु व स्वन्ति बले मोहनि बले छक छक म्हितेगु दुका अनं, चाईनिज खेल व माज्यां (अन्तवार्ताया छगु अंश)।

मनयात आनन्द बियत, नेवाःत अयेलाः श्वँनं उलिहे त्वनेमाःपिं जाति खः। नेवाःतयेसँ मिजँत जुइमा मिस्त जुइमा अयेलाः श्वँ त्वने याः। नेवाःमिस्तेसं अयेलाः श्वँ मत्वं धाइपिं सुं दःसा वं नेवाःतयेगु धात्थेंगु इतिहासयात मस्युमह धकाःधायके मालि।नेवाःते श्वँया परिकारनं यक्को दुकथु श्वँ, न्हयांगु श्वँ, तुयु जाकि श्वँ ईत्यादि तःगु मछि हे दु। अथेला नेवाःतयेसं अयेलाः श्वँयात थःपिसं जक त्वःनेगु यानाः वयाच्वंगु मखु। द्यःया पुजाये समेत मदयेकं मगाःगु चीज जुया च्वंगु दु।मनूत जक मखुसे द्यःपिन्त नापँ छाया अयेला-श्वँ त्वनीपिं यानाः, द्यःपिन्तःतनं मनूतये सरहले हये फुपिं नेवाःजाति गजबपिं खः। नेवाःत धइपिं नेपाली जनजाति दुने साक्क-भिकं नयेमापिं नं खः। नेवाःतेसं नेवाःघासां जकं सन्तुष्ट मजु। हिन्दुस्थानया घासाया परिकार हलुवाई मरि जुल नेवाःतयेसं ऊतिकं हे नयेगु यानाः वयाच्वंगु दु। छुचुं मरिनयेगु नं उतिकं हे चलन दु। सँदैःया घासा मःमःनयेगु चलन नेपाले दुने हःपिनं ल्हासानेवाःतहे जुल। थौं मःमःधालकि न्ह्याम्हेसिननं म्हुतुइ ईजायेक वयेकीगु याइ। नेवाःतयेसं सेंच्या (तिब्बतं चि-च्या) त्वनेगु चलननं नेपाले हया बिल।श्वहे चलनं

स्वनिगया सक्को धइगु थासे छगु इले च्यापिनां च्या उद्योग चायकाःल्हासा नेवाःतयेसं स्वनिगलं तिब्बते सेंच्या निर्यातनं यायेधुंकूगु इतिहास दु।

कः कमल च्या कार्यालय, नरदेवी येँ-१९५० निसें ६० तक अथवा ६० निसें ७० तक।-ल्हासाये नं आपा वैका।(अन्तवार्ताया छगु अंश)

नेवाःते थायेबाये नं नेपाले मेमेपिं जनजातिया मनू स्वयां पाःगु छें तःतःजाःगु स्वत, प्यत, न्यात जाःगु छें च्वनेगु यानाः सहरी सभ्यता बिकासयानाः वल। च्वनेगुथाये तःकुगु तःजाःगु छें च्वनेगु मनंतुनेगु धइगुनं प्राकृतिक मनूया आधारभूत पहः खः। नेवाःमिस्ते हिन्दु धर्मथें पतिव्रतानं पालन यायेमाःगु अनिवार्यतानं मदु। नेवाःमिस्त छथाये पँयेनं वनाः थःपिं निम्हतिपुया जीवन सुखि मजूसा, थःयत्थे मेम्ह भाःत माला मेगु परिवारे पँयेनं वनेफु, नेवाःमिस्त अथे पँयेनं वनाः जीवन हनाः वया थःगु जीवनयातः फतलिं फतले सुखियायेगु प्रयत्न यानाः वयाच्वंपिं खः। पश्चिमी देसया मिस्तेय थेंहे नेवाः मिस्तेयनं बिहा जीवन हनेगु थःयत्थेदु धाःसां अपायेच्व पाइ मखु। नेवाः मिसा मस्तेत ईयायेगु चलननं श्व हे मनूतयेगु आधारभूत मनूया मनया प्याःचाः यात पुरेयायेगु लागि हे दयेका तःगु चलन खनें दु।यौन बिद्या बारे थौंकन्हेया प्रोनोग्राफि थेंला मखु तर नेवाःते येँन्याःपुन्हिया नखःबले नेवाःपहःयागु प्रोनोग्राफी पर्दाकापते इयालिचा केनेगु चलननं न्हापां निसें दुगु खः। नेवाःधइपिं यक्को न्हिला ख्या-खिइ यायेमाःपिनं खः। नेवाःतये पुचले, ख्याःयाये सःपिं, हिसिदुपिं मनंतुनेगु ईज्जत तसकं च्वयेला। ख्याःयाये माःपिं जाति जुगुलिं मदन कृष्णयात नेवाःतयेसं जन्मे हुर्केयात खइ। थथे बिचाःयानाः स्वयाःहयेबले, धर्मया थीथी थथे यायेज्यु अथेयाये मज्यु धइगु शीलं नेवाःतयेगु दुनेनिसेंया मनूया लक्षणयात, नेवाःपनयात कुनाःकजेतये मफुनिगु खं छलंग खनें दु। धर्मया नियम, शील नेवाःतयेगु न्हियान्हिथंया जीवन चर्याये लागु मजुगु खनेदु। थुजोगु नेवाःतयेगु पहः धर्म दुहांवये न्हयवनिसेंया चाँ खः धकाः धयाच्वनेमाःगुला खं हे मखुत। श्व पहः प्राकृतिक मनूया लक्षणया रूपे नेवाःतयेके ल्यंदनिगु खँयात ध्यानबिल धाःसा नेवाःत धइपिं धर्म कर्म दुहां वये न्हयवनिसें नेवाःते पूर्वजत स्वनिगले वसोवास यानाःच्वनेधुंकूगु खःधइगु खं प्रमाणित जुवनिं। पुलापिं जाति धकाः प्रमाणित यायेगु ढंग ल्हातं च्वयातःगु प्रमाण जकमखुसे नेपाःथें जागु धर्मया प्रभाव दुग्यंगु थासे धर्म प्रभाव यायेमफुगु नेवाःतयेगु ल्यंदनिगु प्राकृतिक मनूया पहःयात बांलाक मुल्यांकन यायेफयेकेमा। श्व हिसाबं नेवाःतयेत स्वयायंकेगु खःसा नेवाःतयेत प्रकृतिवादि धाःसां छुं हे पाइ मखु। नेवाःतयेगु

थज्वःगु बानी शौकन्हे स्वतन्त्र प्रेमी देसेच्चं पिं मनूतयेगु बानीलिसे यक्को यक्को मिले जुगु खनें दु।

नेवाःत धार्मिक जुगुया सुलाखँ छु?

नेवाःत मिहेनत जुगु हुनियानांहे थःगु आत्मा यात बांलाक म्ह सिका च्वने फूगु खः। मिहेनत दुपिं मनूतयेत थःगु आत्मालिसे नापलायेगु, आत्मा लिसे खँज्या यायेगु सुवर्ण मौका न्ह्याबलें दया च्वनिं। मिहेनत यायेगु धइगु म्हुतुं धायेथें अपुगु खंला खःहे मखु। फयां फक्व मनूत धइपिं सोखीन जुईतहे स्वइ। फयांफतले ज्या मयासेहे नयेत स्वई। तर नेवाःतयेसं सोखीन जुइगु जीवन शैलीयात नालाकायेगु मस्व। वया पलेसा मिहेनती जुइगु लँ हे यःकल। श्व स्वाभाविक खःकि मिहेनत यायेबले मनूतयेत शारीरिक व मानसिक निताकथें त्पानुइगुला स्वभाव हे जुल। थथे त्पानुइगु अनुभव जुइगु धइगु हे, मनूतयेत थःपिनिगु शारीरिक व मानसिक शक्तिया थाःगाः महशूस जुइगु खः। मेकथें धायेगु खःसा प्रकृतिया नियमयात साक्षात्कार यायेगु अवशर न्ह्याबलें न्ह्योनें दइच्चनी। प्रकृतिया नियमयात साक्षात्कार यायेगु धइगु हे खनेमदुगु थःगु आत्माया अस्तित्वयात महशूसयाये फइगु खः। नेवाःतयेसं थःगु आत्मायात न्हियान्हिथंया चर्याये मिहेनत यानाः च्वनिंबले दर्शन याइगुलिंयानाः नेवाःतयेसं आत्माया स्वभावयातनं बांलाक म्हस्यु। आत्मानिसें छुं नयेगु इच्छा यातधाःसा, नेवाःतयेगु म्हुतुं बरोबर दुने मननिसें म्हःगु धइगु शब्द छेलेगु यानाः वयाच्चंगु दु। उकें हे नेवाःतयेसं मिहेनतया नापं नापं शारीरिक व मानसिक त्पानुचायात त्वःमंकेत हरेक उपाययानाः वया च्वंगु जुल। जू म्हितेगु, अयला श्वं त्वनेगु, सासाःगु नयेगु धइगु हे आत्मा मनंतुनायात पुरेयायेगु ज्या जुल।

थनं जिं धाये मास्तेवःगु खँ खः, “नेवाःतः छाये धार्मिकनं जुल?” धइगु। धर्म धइगु आत्माया नसा खः, पक्का नं प्वाःया नसा मखु। नेवाःतः मिहेनत यानां नईपिं जुगुलिं, मिहेनत याइम्हेसिके पक्कानं छुं भति ध्येबा लेनां च्वनिगुला स्वभाव हे जुल। श्व हे ल्येनाः च्वनिगु ध्येवां हे नेवाःतयेत अपुक धार्मिक याःगु खनेदु। नियम पालेयायेगु जक धर्म मखु, धाथें धायेगु खःसा धर्म धइगु थःगु आत्मा यात म्हसिकेगु खः। धायेनुकि जू म्हितेगु धइगु व द्यःपुजायायेगु धइगु निगुलिंनं आत्मायागु नसाहे खः। निगुलिं आत्मायात तृप्ति यायेगु ज्या खः। तर जू धईगु क्वयेया सतहयागु ज्याखं जुल। द्यःपुजा धइगु च्वयेयागु सतहया ज्याखं जुल। जू म्हिता धन-संपत्ति नाश जुइ फु। उकें छम्हेसिया पलखया सुखं सारा परिवारयात सदांया लागि दुखः जुवनेफु। द्यःपुजा यानाः धन-संपत्ति नाश जुइगु मखु। उलि जक खः। आत्मा यात लुदंकेगु द्रष्टिकोणं स्वयेगु खःसा नितां छुं मपाः। थःतःथम्हं इमान्दार जुया धायेगु खःसा, द्यःपुजां स्वयांनं

जू म्हितेगुलिं आनन्द वयेफु मनूतयेत। नेवाःत आत्माया प्वाःचाः पुरे यानाः वयाच्चं पिं जुगुलिं, गथेकि साःसाःगु घासा नयेगु धइथेंनतुं, गथेकी नेवाः मिस्ते बांबांलागु भिंगु लुं वहःया तिसां तिया जुइथेंहे धर्मयात नं छगु मनंतुनाया रूपे स्वया वया च्वंगु खनें दु। नेवाःतयेसं छगु आत्माया मनंतुनाया बानांया रूपं धर्म यातनं नाला कया वया च्वंगु दु। उकें नेवाःतयेसं धर्मया नापनापं साधारण मनूया आत्मां मनंतुनिगु भौतिक सुखःयात नं तिरस्कार मयासे पुरेयायेगु यानाःहे वया च्वंगु दु। महत्वपूर्ण खं प्वाःया नयेपित्या यात पुरेयायेत नं आत्माया मनंतुनायात पुरेयायेत नं, श्व लोक जक मखुसे मेगु लोकया लागि छुं यायेतनं ध्येबाहे मदयेकं मगाः। नेवाःत मिहेनत जुगु हुनि मिहेनतयाइम्हे सिथाये लक्ष्मी द्यःनं वास याइगुला स्वभाव हे जुल। कमाई छुं भति ल्हाते लेनां च्वनिगुला स्वभाव हे जुल। श्व हे साधनं नेवाःतयेत धर्मया लँपुइ अपुक पलाछि फयेकुगु खनेंदु। श्व हे खं जिंस्वये बले नेवाःतयेगु च्वखःगु जीवन शैलीया दुस्यःखः।

नेवाःतयेसं द्यःपुजायायेगु जक मखुसे मनूतयेगु आत्माया मनंतुनायातनं पुरे यानाः वयाच्चं पिं जुगुलिं श्व खं धायेफुगु खः। तर वास्तविक खं छु धकाःधाःसा, नेवाःतयेदुनें स्वनिगया पिनें थी थी इले वया नेवाःजुयावंपिं मनूतनं यक्को दुगुलिं, न्हापायापिं नेवाःत व लिपा पिनें वया नेवाःजुपिं नेवाःतये दश्वी छुं भतिचा धर्मया शील पालन यायेगुलि फरक खनेदयेफु। लिपा वपिं नेवाःतयेके पक्कानं धर्मया प्रभाव अपोम्हो दुग्यंगु खनें दयेफु। उकें पुलांपिं नेवाःतःचाहिं अप्वः प्राकृतिक खनेंदु धकाः धाःसां पाइमखु। अले महत्वपूर्णगु खं नेवाःतयेसं छु स्यू धाःसा श्वलोके नं परलोके नं सुखः जुईत मिहेनत यायेमाःधकाः। देसे कम्युनिष्ट वसां, पुंजीवाद वसां मनूतयेके मिहेनत यायेगु इच्छाहे मन्त धाःसा देया बिकासला पक्कानं जुईफइमखु। नेवाःतयेगु वाद हे मिहेनेतवाद जुगुलिं नेवाःतयेत छुं वाद माःगुनं मदु।

निष्कर्षय छु धायेमास्ते वः धाःसा, मनू धइम्ह पूर्ण जुईत मनूयाके भौतिक व नापनापं दार्शनिक सोच निगुलिं माः। नेवाःत मिहेनतीगु कारणं नेवाःतयेसं भौतिक जीवन नं दार्शनिक वा धार्मिक जीवन नं आतक बांलाःक हनांवया च्वंगु दु। शाह काल शुरू जुसांनिसें श्व लंपुई छुं भति पंगलः प्यहां वःगु खनेंदु। अयेसां नेवाःतयेसं थःगु विवेक बुद्धिं ज्या कया, मिहेनती जुया नेवाःतयेसं थःपिनिगु मंकाःगु सभ्यतायात निरन्तरता बिया वया च्वंगु दु। थनं जोड बिया धायतेनागु छु धाःसा, झी दे नेपाल विकासया लंये न्ह्यांवेनेतः पश्चिमीदेसया ढाँचायात नक्कलयायेत सनां च्वंगु खनेदु। ऊदाहरणया कानूनया पालन। मानव अधिकारया पालन। वाक स्वतन्त्रता जुल। श्व स्वता खंयात स्थायीयायेत झी नेपाःमित मिहेनतीहे मजुइकं म्हुतु

छवाःजक न्यायकां ज्यां मन्यायेकंला थुपिं खँत पक्कानं स्थायी जुईमखु। मिहेनेत यानाः नइम्ह मनूया मनेजकहे मेम्ह मिहेनेतीमनू प्रति श्रदा वुया वइ। घुस्याया प्रति श्रद्धाला छुं हालतंहे वुयावइ मखु। थौकन्हे न्यायगु नं प्रतिश्रद्धायागु जमाना खः। राजनीतिनिसैं कया उद्योग, सेवा, ईत्यादि। प्रतिश्रद्धाये त्याका वनेतनं मिहेनेतहे माः। म्हुतु जक न्याकां प्रतिश्रद्धाये त्याके फइमखु। उकें थौकन्हे संसारे विभिन्न राजनीती वादत, माओवाद, पुंजीवाद, समाजवाद मेमेगु छु छु वाद तःनं दु। थुपिं दक्को दःसां, मनूतयेके मिहेनेत यायेगु धइगु मने बिचाःहे मदुसा देसे छुंनं खास ज्या जुईमखु। मनूत मिहेनेतीहे मजुसा देसं जुजुयात लिक्कया गणतन्त्र घोषणायासांनं देस बिकास जुइत थाकुइ। झुलया पिने पति हालेगुथें जक जुई। आखिरे धायेत्यनागु खँ थौकन्हे देया पुनःसंरचना जुया च्वंगु इलय नेपाःदेया परापूर्वकालं निसैं केन्द्र जुयावया च्वंगु स्वनिगःया पुंलापिं वासिन्दातयेगु “मिहेनेतयानाः नयेगु, थःगु तुति थःम्हं चुइ फयेकेगु “ धइगु जीवनशैलीयात, नेपाःया राजनैतिक नायःत, सिविल सोसाइटीया नायःत, मेपिं जनजातिया नायःतयेसं नमूनाया रूपं राज्यया पुनःसंरचनाया ऐजेण्डाये दुथ्याकेमाल धइगु खः। झी नेपाःदेयात बिकासयानाः यकेगु लागि बल्लागु शक्ति माः। व शक्तिनं स्यल्लागु लिधंसाये दिनां च्वंगु जुयेमाः। झीगु शक्ति धइगुहे झी सकलें थी थी जनजातित खः। अले लिधंसा धकाः धइगु हे झी थी थी जनजातिया थःथः पुलापिं बाज्या बजे पिन्सं जीवन हनां वनेत थःकाये-म्हयाये, छये-छुइ पिन्त मनूया जीवने गथेयाःसा जी, गथे याःसा भिनी धकाः स्येना-कनांथकुगु विवेक-बुद्धिहे झी न्हुगुपिं पुरता नेपाःमितयेया लागि अनुसरणयाये बहगु दुस्यःबल्लागु लिधंसा जुइ। झी नेपाः विभिन्न जनजातिया मंकाः दे जुगुलिं, हरेक जनजातिया थःथःगु बांबांलाःगु विवेक-बुद्धि पक्का हे छुं नं छुं दहेदइ। सकसिनं न्ह्योनें तयेहया कालबिल यायेमाल। झीगु देयात बिकासयायेगु नितिं दर्शनया लागि पश्चिमी मुलुके माःजुइमालि धइगु जिं मता। बांलाःगु अनुसरणयाये बहगु दर्शन झी जनजातितयेके मंका संपत्तिया रूपं अवश्य हे दइ। गथे नेवाःजातियाके मिहेनेतयानाःनयेगु धइगु दर्शन, शैली दुगु खः अथेहे मेमेगु जनजाति तयेके नं पक्काहे दइ।

सन्दर्भ ग्रन्थसुची

प्राथमिक श्रोत (नेपाल भास),

Tokyo University for Foreign Studies या COE प्रोजेक्टया मातहत ल्हासा नेवाःत पाखें नेपाःव तिब्बेतया व्यापारया अनुभवया बारे अन्तवार्ता कायेगु ज्या जुल।

थ्व अन्तवार्ता इश्वी सम्वत २००३-२००५ या दुनें ल्हासानेवाःत नाप खुइम्हसिके अन्तवार्ता कायगु ज्या जुल। ल्हासा नेवाः तयेगु अनुभवे नेवाःतयेगु मौलिक जीवन शैलीया खं यक्को यक्कोहे झल्के जुया च्वंगु जिं खनां। थ्व हे अन्तवार्तायात प्राथमिक श्रोतया रूपे थ्व च्वसूच्येत जिं ज्या कया।

जिगु थःगु अनुभव

थ्व च्वसू च्वयतः जिं थः जन्मे हुर्केजुबलेसियागु थःगु अनुभव यात यक्को ज्या कयाः। जि गरीब परिवारे जन्मे जुल। मां बाँ पिन्सं दाजुकिहा तता कें पिन्सं मचां निसैं फुगु चाःगु पिने ज्या याके छेत तर खुया नः, हेयेका नः, कतपिन्के पवनां नः धका गुबलें धायेके मनं। ज्ञानं सिसानिसैं ज्यामि ज्यायानाः ध्येवा छगःनिगः कमायेयानाः परिवारयात ग्वाहालियायां हुर्के जुया। जि यले नायलखु त्वाले जन्म जुगु खः। जि हुर्के जुइगु सिलसिलाये जिगु टोलया जःलखःला टोल यापाखें यक्को प्रभावित जुया। नापं च्वंगु त्वाःनागबाहाः नेवाःलजगामि तेयगु गढ धाःसां छुं पाई मखु। नागबाहाः ल्हासानेवाः धाख्वातयेगु गढनं खः। थनं थासे जित थी थी लजगामित व धाख्वात नापनं सरसंगत यायेगु मौका मिलेजुल। नेवाः लजगामि तयेगु मिहेनेतया बारे बिचाः, पहः, बंजाःतयेगु बिचाः, पहः थःगु मिखां स्वये खनं। जिगु त्वाः नापंहे खंचुनंनी धयागु ज्यापु तयेगु टोल छगुनं दु। थनं च्वपिं ज्यापुत तसकं मिहेनेतीपिं खः। बुं वनेत वावःफेवः मधाःसे सुथ न्हापनं दनां वनिगु जिं स्वया हुर्के जुया। बुं ज्या मदैबले भतिचाहे सुंक मच्चंसे, ज्यामी ज्यायाःवनिगु। जिगु त्वाः नापनापं नायेतयेगु व प्वःतयेगु टोल नं दु। सकलेंहे तसकं मिहेनेती। नायेत नायेज्या जक मखुसे, यातायातया ज्यायेनं ल्हातया यक्को धनी। प्वःतनं सुयानंयायेमंमदुगु ज्या याइ मिहेनेती, ध्येबाकमाये यानाः ततःजागु छें दनां च्वनां च्वंगु दु। थुकथं थी थी नेवाःतयेगु जीवनया घःचाः न्हिं न्हिं थःगु मिखां स्वस्वं हुर्के जुयावया। थ्व हे अनुभवयातु थ्व च्वसू च्वयेगुली ज्या कयाः धायेमाल।

सेकेण्डेरी श्रोत

नेवाःभास

पूर्ण रत्न शाक्य, पुलापिं नेवाःत म्हसीके, तोःक्योः NIFJ होमपेज, २००७।

जपानी भास

योशिजाकि काजुमि, चिब्बेतोनि ताबितात्सु ओतोकोतो नेपारुनि नोकोसारेरू ओन्ना, तोःयोःगाकुकेन्क्यू नं. ३९, तोःक्योः २००२।